

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003042

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белоусова Олеся Миколаївна

2. Olesia Belousova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081

Дата захисту: 29-08-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10597

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 49, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 49, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.81

Тема дисертації:

1. Жорстоке поводження з тваринами: кримінологічна характеристика, детермінація, запобігання
2. Cruel treatment of animals: criminological characteristics, determination, prevention

Реферат:

1. Дисертація є кримінологічним дослідженням кримінально караного явища жорстокого поводження з тваринами. У роботі визначено, що кримінальні правопорушення, передбачені статтею 299 КК України («Жорстоке поводження з тваринами»), характеризуються підвищеною суспільною небезпечністю, так як насильство над тваринами в майбутньому може призводити до інших насильницьких злочинів стосовно людини. Підкреслено, що зв'язок між насильством над тваринами та насильством над людьми підтверджується низкою зарубіжних досліджень. На основі емпіричного дослідження надано кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень за статтею 299 КК України. Виявлено, що рівень злочинності та рівень судимості за жорстоке поводження з тваринами не корелює один з одним. Виявлено, що за офіційними статистичними даними Офісу Генерального прокурора, відповідно до форми № 1 «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення», за період 2017–2024 рр. в Україні за статтею 299 КК України було

обліковано 1 426 кримінальних правопорушень. Підкреслено, що на кількісні показники розглядуваного виду кримінальних правопорушень у 2020 році вплинула боротьба з пандемією COVID-19, а в 2022 році – повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України. Встановлено, що основним об'єктом знущання стає собака, рідше – коти, не значний відсоток приходить на свійських та диких тварин. Визначено, що у переважній більшості знущається над твариною власник, рідше – випадкова людина (86,0 % випадків припадає на власників, 14,0 % становлять випадкові люди). Зазначені дані свідчать про безвідповідальне ставлення людей до питання придбання тварини. Окрім того, наголошено, що відсутність чітких правил набуття статусу власника тварини в межах правового регулювання породжує не усвідомлення людиною в повній мірі своєї відповідальності за неї. З'ясовано, що у 93,0% випадків кримінальне правопорушення вчиняється одноособово, а у 7,0 % – у співучасті. Встановлено, що кримінальні правопорушення, передбачені статтею 299 КК України, мають високий ступінь природної латентності. Охарактеризовано особу злочинця, котрий вчиняє кримінальне правопорушення за статтею 299 КК України за соціально-демографічними, кримінально-правовими та морально-психологічними ознаками, узагальнення яких дозволило описати кримінологічний портрет такого кримінального правопорушника: це особа віком від 25 до 35 років, чоловік, не одружений, на утриманні дітей немає, працездатний, проте не займається суспільно корисною працею, має середній рівень освіти. Кожний другий вчиняє кримінальне правопорушення у стані алкогольного сп'яніння та у переважній більшості одноособово. Особі, яка жорстоко поводить з тваринами, властиві риси, що не узгоджуються із загальноприйнятими нормами моралі, як-то: зневага та вороже ставлення до суспільства як такого, агресивність, властолюбство, мстивість, аморальність, збудливість та ін. Враховуючи морально-психологічні та мотиваційні властивості особи, що жорстоко поводить з тваринами, виокремлено такі типи кримінальних правопорушників: випадковий (ситуативний), агресивно-збуджений, прагматичний, з маркером маніакальності. Виокремлено такі групи детермінант кримінальних правопорушень, передбачених статтею 299 КК України: економічні, соціальні, правові, інформаційні та культурно-освітні. Також підкреслено, що військове вторгнення РФ до України є одним із специфічних факторів жорстокого поводження з тваринами, з яким раніше наша країна не стикалася. Надано загальну характеристику заходам загальносоціального, спеціально-кримінологічного та індивідуального запобігання кримінальним правопорушенням, передбаченим статтею 299 КК України. Запропоновано в межах загальносоціального запобігання жорстокому поводженню з тваринами виокремити заходи культурно-виховного, соціально-економічного та правового характеру. У межах спеціально-кримінологічного запобігання кримінально караному жорстокому поводженню з тваринами виокремлено заходи за трьома напрямками: 1) заходи, що здійснюються правоохоронними органами; 2) заходи, що здійснюються державними органами; 3) заходи, що здійснюються громадськістю. Наголошено, що необхідно насамперед проводити освітницькі програми щодо розвитку емпатії та співчуття до тварин. Виокремлено, що особливістю індивідуальних заходів запобігання кримінальним правопорушенням за статтею 299 КК України є те, що вони спрямовані не на покарання, а на корекцію поведінки особи, зменшення криміногенних властивостей, нейтралізацію причин та умов, які сприяють вчиненню кримінального правопорушення. Міжнародне законодавство ґрунтуються на глибинному усвідомленні важливості запобігання жорстокому поводженню з тваринами. Запозичення прогресивного досвіду зарубіжних країн у цій сфері також створює перспективи для зменшення вказаних кримінально караних проявів.

2. The dissertation is a criminological study of the criminally punishable phenomenon of animal cruelty. The work emphasizes the importance of preventing such criminally punishable phenomena as animal cruelty. It is determined that criminal offenses under Art. 299 of the CC of Ukraine ("Animal Cruelty") are characterized by increased public danger, since violence against animals in the future may become the basis for other violent crimes against humans. It is emphasized that the connection between violence against animals and violence against humans has been confirmed by a number of foreign studies. Based on empirical research, a criminological characteristic of criminal offenses under Art. 299 of the CC of Ukraine was carried out. It was found that the crime rate and the level of convictions for animal cruelty are not correlated with each other. It was found that according to official statistics of the Prosecutor General's Office, in accordance with Form № 1 for the period 2017–2024,

1,426 criminal offenses were recorded in Ukraine under Art. 299 of the CC of Ukraine. It is emphasized that the quantitative indicators of the type of criminal offenses under consideration in 2020 were affected by the fight against the COVID-19 pandemic, and in 2022 by the full-scale invasion of the Russian Federation into the territory of Ukraine. It has been established that the main object of bullying is a dog, less often cats, and a small percentage of domestic and wild animals. It was determined that in the vast majority of cases, the owner abuses the animal, less often - a random person (86.0% of cases are attributed to owners, 14.0% are random people). The above data indicate an irresponsible attitude of people towards the issue of acquiring an animal. In addition, it was emphasized that the lack of clear rules for acquiring the status of an animal owner within the framework of legal regulation leads to a person not fully realizing their responsibility for it. It was found that in 93.0% of cases, a criminal offense is committed alone, and in 7.0% - with complicity. It is established that criminal offenses provided for by Art. 299 of the CC of Ukraine have a high degree of natural latency. The personality of a criminal who commits a criminal offense, liability for which is established in Art. 299 of the CC of Ukraine, is characterized by socio-demographic, criminal-legal and moral-psychological characteristics, the generalization of which allowed us to describe the criminological portrait of such a criminal offender: this is a person aged 25 to 35, male, unmarried, with no dependent children, able-bodied but not engaged in socially useful work, with an average level of education. Every second person commits a criminal offense while intoxicated, and in the vast majority alone. A person who is cruel to animals has traits that are inconsistent with generally accepted moral standards, such as: contempt and hostility towards society as such, aggressiveness, lust for power, vindictiveness, immorality, excitability and others. Taking into account the moral, psychological and motivational properties of a person who is cruel to animals, the following types of criminal offenders are distinguished: accidental (situational), aggressive-excited, pragmatic, with a marker of mania. The importance of a comprehensive study of the determinants of animal cruelty is emphasized. The following groups of determinants of criminal offenses provided for in Art. 299 of the CC of Ukraine are distinguished: economic, social, legal, informational, and cultural and educational. It is also emphasized that the Russian military invasion of Ukraine is one of the specific factors of animal cruelty that our country has not encountered before. A general description of measures of general social, special criminological and individual prevention of criminal offenses, provided for by Art. 299 of the CC of Ukraine, is provided. It is proposed to highlight measures of a cultural, educational, socio-economic and legal nature within the framework of general social prevention of animal cruelty. Within the framework of special criminological prevention of criminally punishable animal cruelty, measures have been identified in three areas: 1) measures taken by law enforcement agencies; 2) measures taken by state bodies; 3) measures taken by the public. It is emphasized that a feature of individual measures to prevent criminal offenses under Art. 299 of the CC of Ukraine is that they are aimed not at punishment, but at correcting the behavior of a person, reducing criminogenic properties, neutralizing the causes and conditions that contribute to the commission of a criminal offense. International legislation is based on a deep understanding of the importance of preventing animal cruelty. Borrowing the progressive experience of foreign countries in this area also creates prospects for reducing the above-mentioned criminally punishable manifestations.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Белоусова. О.М. Жорстоке поводження з тваринами під час воєнного стану: кримінологічний аналіз статистичних показників. Питання боротьби зі злочинністю. Харків, 2023. Вип. 45. С. 117–125. DOI: 10.31359/2079-6242-2022-45-117
- Белоусова О. М. Детермінанти жорстокого поводження з тваринами в Україні. Питання боротьби зі злочинністю. Харків, 2024. Вип. 47. С. 194–202. DOI: 10.31359/2079-6242-2024-47-194
- Белоусова О. М. Кримінологічний портрет особи, яка вчиняє кримінальне правопорушення за статтею 299 КК України («Жорстоке поводження з тваринами»). Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Вип. 86. Ч. 4. С. 191–196. DOI : <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.4.31>
- Белоусова О.М. Використання штучного інтелекту у запобіганні жорстокого поводження з тваринами. Право та економіка України: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 грудня 2024 р.). Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. 2024 С. 59–63. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35144>
- Белоусова О.М. Явище жорстокого поводження з тваринами під час воєнного стану. Протидія кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 27 жовтня 2022 року). Кропивницький, 2022. С.70– 72.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калініна Аліна Владиславівна
2. Alina V. Kalinina

Кваліфікація: к.ю.н., с.д., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8015-0807

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 49, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дубович Олеся Валеріївна
2. Olesia V. Dubovich

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3390-1393**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Полтавський державний аграрний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00493014**Місцезнаходження:** вул. Сковороди, буд. 1/3, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** <https://ror.org/01s344n79>**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ступник Ярослав Валерійович
2. Yaroslav V. Stupnyk

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"**Код за ЄДРПОУ:** 02070832**Місцезнаходження:** вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Голіна Володимир Васильович
2. Володимир В. Голіна

Кваліфікація: д. ю. н., д.ю.н., професор, 12.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-9166-3472**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 49, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колодяжний Максим Геннадійович

2. MAKSYM G. KOLODIAZHNYI

Кваліфікація: к. ю. н., старший науковий співробітник, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2149-9165

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 49, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Борисов Вячеслав Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Борисов Вячеслав Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Калініна Аліна Владиславівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна